

Tucídides i el 2020

written by Alfons Duran Pich | 27 de gener de 2020

No hi ha cap raó objectiva per pensar que aquest any serà millor que el 2019. Ni en l'àmbit polític, ni en l'econòmic, ni en el social. Ni en termes globals, ni en termes locals.

Cal tenir a mà el “manual de supervivència” i procurar ajustar-se als canvis de l'entorn, que cada vegada són més impactants i imprevisibles.

Si anem a la globalitat, el tema més rellevant és l'enfrontament Estats Units-Xina, que s'accentuarà el 2020. Encara que els mitjans convencionals el cenyeixin a les complexes relacions comercials, la veritat és que s'està produint una lluita per l'hegemonia mundial. I aquesta lluita entre potències, que no és nova, pot conduir el món a l'anomenada “trampa de Tucídides”, en la qual guanyador i perdedor surten mal parats i els efectes col·laterals afecten negativament, molt negativament, a la resta d'observadors.

Tucídides, notable militar i historiador grec del segle V aC, va deixar una extensa obra sobre la guerra del Peloponès, en la qual ell hi va participar, guerra que va enfrontar a les dues potències de l'època: la Lliga de Delos (encapçalada per Atenes) i la Lliga de Peloponès (encapçalada per Esparta). Va ser una guerra cruel i devastadora, en què finalment l'oligarquia espartana va vèncer la democràcia atenesa, i va estendre després la misèria per tot el territori.

L'acadèmic Graham T. Allison, degà de la J.F. Kennedy School of Government, va ser qui va desenvolupar el concepte de l'esmentat parany, després d'estudiar el que ha passat en els últims cinc-cents anys. Allison va identificar setze casos de disputa hegemònica, dotze dels quals van acabar en guerra directa.

L'anomenada “guerra freda” ens va evitar danys majors. Allison

conclou que d'aquesta guerra s'extreuen diverses lliçons, la més rellevant de les quals és intentar que l'adversari no identifiqui els teus punts febles i els exploti per anar obtenint petits avantatges, sabent que la guerra nuclear total és una quasi inimaginable bogeria.

En el contenciós Estat Units-Xina podem aventurar que el lideratge americà té data de caducitat a mitjà termini (de cinc a deu anys) i que en el llarg termini Xina és el clar guanyador. El mascle alfa Donald Trump, que tornarà a presentar-se i repetirà triomf en les eleccions de novembre, pot guanyar uns assalts, però el combat i la medalla seran per Xi Jinping, el paradigma viu d'un "low profile".

Una primera conclusió per a aquest any és que cal seguir de prop els moviments de la política exterior xinesa, les seves inversions a l'Àfrica, el desenvolupament de la seva gran infraestructura en l'antiga Ruta de la Seda i les operacions econòmiques i financeres del Xangai Cooperation Organization i de l'Asian Infrastructure Investment Bank. No estaria de més que dediquéssim un temps a analitzar la doctrina confuciana i comencéssim a estudiar el xinès mandarí.

L'experiment "comunisme polític/capitalisme econòmic", que es va inventar Den Xiaoping es manté ferm i es mantindrà en la mesura que les taxes de creixement del colós xinès millorin la qualitat de vida dels seus ciutadans. Potser en aquest cas la U invertida de Kuznets serà una realitat, una teoria que diu que els països pobres –en els quals domina una igualtat de rendes baixes– i que inicien una etapa de creixement accelerat, generen un fort desequilibri al principi per després recuperar una certa igualtat, però amb rendes apreciablement més altes.

El que sí que està clar és que globalment i en termes macroeconòmics, seguiran o fins i tot s'aguditzaran els desequilibris. La política monetària com a instrument principal de reactivació no ha assolit els fruits

esperats. Els interessos negatius han desanimat l'estalviador i el flux de diners extra barats dels bancs centrals als bancs comercials només ha servit per estimular les apostes especulatives. Els bancs ja cobren per "custodiar" els diners dels impositors i aquesta norma no canviarà. Com que tot és volàtil (els diners, la feina, el futur), la gent espontàniament viu al dia.

A nivell local (l'Estat espanyol) continuaran també els desequilibris econòmics, amb uns territoris (Catalunya com a actor principal i les comunitats Valenciana i Balear com a agents menors) subvencionant a la resta. Madrid és un cas a part, pel fet de gaudir dels privilegis de la capitalitat, de sobres coneguts.

Per als que per ignorància o per afany manipulador s'han afanyat a destacar que el seu PIB –miracle!, miracle!– és unes dècimes superior al de Catalunya, convé recordar-los dues apreciacions tècniques. La primera és que el PIB és la suma de Consum Privat més Consum Públic més Inversions més Exportacions menys importacions, i que d'aquests agregats el Consum Públic ho decideix el govern central (i ho decideix a favor seu sense contemplacions) i el Consum Privat compte a Madrid amb un exèrcit suplementari ben nodrit de 389.000 empleats públics (més d'un 15% de la població ocupada), fet que suposa una oculta subvenció a la demanda. La segona apreciació és que si analitzes l'estructura del seu PIB, veus que el 90% són serveis (entre els quals destaquen, per la seva aportació, banca, consultors, bufets d'advocats, seus de multinacionals, etc.) i només el 10% indústria. L'economia de Madrid és una economia replegada sobre si mateixa, de naturalesa endògena, amb poca obertura als mercats exteriors.

I és que per moltes martingales que vulguin fer, el problema de Catalunya no és la lliga del PIB sinó la del Dèficit fiscal estructural, que seguirà la seva imparabile trajectòria. A Catalunya generem riquesa per un valor aproximat de 230.000 milions d'euros i el diferencial entre el que paguem i el que

rebem està entre el 8 i el 8,5% (pujant), i això vol dir que desapareixen de la nostra cartera 19.000.000.000 d'euros anuals o, cosa que és el mateix, 2500 euros de cada un dels 7.565.000 habitants de Catalunya, siguin o no independentistes.

I aquests desequilibris estructurals, que fan inviable qualsevol projecte de naturalesa econòmica, han de patir més els desvaris d'una esquerra antiga (que s'autodeclara progressista) i que creu que pujant el marginal de l'IRPF a les rendes de treball més altes, està tot resolt. Les peregrines idees de Comuns-Podem s'estima que aportaran, el 2021, 542 milions d'euros al pressupost de la Generalitat, que representa el 2,7% dels 19.000 milions del Dèficit fiscal anual. En lloc d'actuar sobre el gran bistec que hi ha damunt de la taula, van a la cuina i escuren les sobres que han deixat al plat els famolencs gossos del veïnat.

És l'economia, estúpid, encara que tu ho disfresses d'una altra cosa.

Si tornem a la globalitat el 2020, un tema important i paradoxal és el que es refereix al gasoducte Nord Stream 2, que partint de Rússia i a través de la mar Bàltica proporcionarà gas a la República Federal Alemanya i països limítrofs. Aquest gasoducte evitarà les limitacions de l'anterior, que arriba a Alemanya travessant altres països de l'est, inclosa Ucraïna (que cobra folgadamente per "drets de trànsit"). El govern de Trump, contrari al Nord Stream 2 (que hauria d'afectar només a les parts), ha decidit imposar sancions econòmiques als països o empreses que intervenen en el projecte, el que podria perjudicar sobretot les empreses alemanyes. Argumenta que ho fa per raons estratègiques (Alemanya és un país aliat a l'OTAN), tot i que no amaga els seus interessos comercials, que és vendre gas líquid nord-americà, que resulta més car que el rus lloc a Europa. I això passa en un moment en què el sector de gas natural està passant dificultats als Estats Units. El principal productor

(EQT) ha hagut de vendre actius per un import de 1.800 milions de dòlars amb el propòsit de reduir deute i així netejar els seus comptes financers. El seu objectiu és canviar d'estratègia davant la caiguda generalitzada dels preus.

La cancellera Merkel, si relaxada fase de comiat, ha dit tímidament que no pot acceptar imposicions, ja que tant la indústria alemanya com l'opinió pública estan fartes de les interferències del govern Trump. D'altra banda, el govern Putin ha ratificat el projecte Turk Stream, un gasoducte que travessarà el mar Negre i arribarà a Turquia i països limítrofs. El tercer graó del programa rus és el Sibèria Power, inaugurat recentment, un altre gasoducte que connectarà els jaciments russos amb el nord de la República Popular de la Xina, el que suposarà l'estrenyiment de llaços econòmics entre les dues potències. El 2020 es materialitzarà el poder geopolític de Rússia, que ha fet dels hidrocarburs una de les seves principals armes estratègiques.

Quant al que queda d'una Europa políticament unida (les aspiracions de Schuman, Monnet i alguns ingenus més), no s'esperen canvis significatius. La sortida del Regne Unit crearà, entre altres coses, un problema pressupostari greu per a la Unió Europea, aquest col·lectiu d'alts funcionaris que constitueixen el millor exemple de la disparitat entre el cost i la prestació. Aquest aparell burocràtic, on els trepadors professionals s'alternen amb els polítics en desús, no ha servit absolutament per a res. Només cal veure, a tall d'exemple, la seva inhibició davant el contenciós català (que *Euronews* destaca com un dels deu esdeveniments més importants de la dècada), i que els seus successius òrgans han estat incapaços d'interpretar. A la fi Europa, i no només la Unió Europea, quedarà com un mercat, més o menys alliberat, entre les pressions de l'Organització Mundial del Comerç i els deliris proteccionistes dels governs mediocres dels Estats que la conformen, amb limitadíssimes excepcions.

Veiem doncs que les *dictablandas* (la República Popular de la

Xina i la Federació Russa) van imposant el seu model de gestió politicoeconòmic, en detriment del curt període de democràcia consolidada (*the golden age*), que alguns països van tenir la sort de gaudir entre 1946 i 1971.

En aquella època, a l'Estat espanyol es van viure els anys de plom (*the lead age*) en què l'autocràcia, la repressió més violenta, la incultura, el menyspreu al fet diferencial i l'alienació de les masses va dominar el territori geogràfic i mental de la població.

Va dominar i continua dominant, la qual cosa resulta raonable si se n'analitza la trajectòria històrica, en la qual la superestructura ideològica d'una classe extractora de rendes i del seu exèrcit de *paniaguados* (podem incloure aquí la gran majoria de totes les institucions de l'Estat, en clau executiva, legislativa i judicial) ha imposat sempre les seves condicions (*manu militari*) als que qüestionen críticament aquest domini i intenten desfer-se'n. En termes econòmics, seguirà el conte de la lletera, amb un deute públic rampant, una bona part del deute privat garantida pels mateixos contribuents, un augment del *precariat*, un sistema de pensions en fallida, una oculta privatització de la sanitat i l'educació, una absurda assignació de recursos i una pèssima gestió de tot això. Res de nou en aquesta Espanya de ficció, ancorada en el passat, vetusta i rànica, que una tal Arancha González, nova ministra d'Exteriors, amb un perfil baix de monja seglar, ha declarat solemnement que "is back".

I no els parlis de Tucídides, no sigui que el confonguin amb l'últim fitxatge d'El Reial Madrid.